

A GYÜLEKEZETÉPÍTÉS EGY ÚJ SZEMLÉLETE

BEVEZETÉS

A teológiai tudomány *a közelmúltban kezdett* behatóbban foglalkozni a keresztyén gyülekezet- és közösségépítés témájával, illetve annak új típusú szemléletével. Ennek oka az, hogy a korábbi évtizedekben a keresztyén közösségekbe alapvetően életvitel-szerűen, rendszeresen, természetes módon jártak az emberek. Éppen ezért nem volt szükség arra különösen, hogy a közösségek vezetői külön módszereket, modelleket alkalmazzanak az emberek megtartására, vagy épp megszólítására. Ha körbenézünk akár csak Magyarországon, akkor azt látjuk, hogy számos helyen ma sem releváns a gyülekezetépítés új útjainak keresése, hiszen – elsősorban bizonyos rurális térségekben – még ma is teljesen természetes a templombajárás. Ez persze nem feltétlenül jelent aktív közösségi életet, de mégis számos szempontból feleslegessé teszi bizonyos gyülekezetépítési szempontok felvetését.

Az ebben a tanulmányban megjelenő kérdések épp ezért *elsősorban a nagyvárosokra* igazak. Itt merülnek fel olyan típusú kihívások, amelyekre komplex választ szükséges adni, de ezek azok a területek, ahonnan egy egész egyházat érintő megújulás is elindulhat. Épp ezért amikor a gyülekezetépítés új útjait vizsgáljuk, akkor sok tekintetben az egyház egészének jövőjével is foglalkozunk.¹

Fontos kiemelni ennek az összefoglalónak az *ökumenikus szemléletét*. Jelen sorok szerzője református, a vizsgált modellek egy része baptista háttérű, mégis a leírtak ugyan úgy alkalmazhatók római katolikus háttérben, mint evangélikusban, vagy épp metodistában.

Nem lényegtelen azt sem aláhúzni, hogy a címben jelzett, a gyülekezetépítés *egy* szemlélete megfogalmazás nagyon hangsúlyos. A kortárs gyülekezetépítésnek számtalan formája, ága-boga van, amiből az itt ismertetett modell csupán egyetlen példa.

Jelen munka más módon sem vállalkozhat a komplex bemutatásra, hiszen a területi korlátok csak azt teszik lehetővé, hogy mintegy impulzus-szerű benyomásunk lehessen arról a megközelítéséről, amely eredeti formájában az Egyesült Államokban született meg, de gyakorlati alkalmazására Magyarországon került sor.

Bizunk benne, hogy a tanulmány olvasása során több olyan gondolat megszülethet, amely további gyakorlati eredményeket hozhat, hiszen egyaránt megjelenik az elsősor-

¹ Lovas András: Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban a 21. században. In Anne-Marie Kool (szerk.) *Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban*. Budapest, 2002, Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, 90.

ban vezetők számára fontos komplex kép, illetve azok a részkérések, amelyekben minden egyházi aktivista megtalálhatja a maga kapcsolódási pontját.

A KERESZTÉNY KÖZÖSSÉG KÉT FORMÁJA

Ahogy a bevezetőben is utaltunk rá, nem minden helyzetben jogos felvetni azt, hogy melyek lennének a legjobb módszerek egy közösség építésére és fejlesztésére. Hátrairakon belül, illetve túl számos olyan példát találhatunk, ahol – *egyelőre* – nem gond az emberek templomokba, közösségi alkalmakra való behívása és nem jelent kihívást közösségük megszervezése sem. Akadnak azonban olyan csoportok, ahol *már nem* természetes az hívők utánpótlása, nem automatikus a közösség működése és olyan jelek mutatkoznak, amelyek egyértelművé teszik, hogy az adott gyülekezet válságban van. Ebben a helyzetben, a legtöbb esetben, egy *védekező mechanizmus* lép életbe, amely során az adott közösség megpróbálja minden eszközzel megőrizni az addig elért eredményeit, formáját és létszámát. Ez általában a megállapodott, már jelentősebb előtörténettel rendelkező közösségek sajátossága.

Ritkább esetben ugyan ennek a krízisnek a hatására egy más előjelű folyamat indul be és a közösség elkezd megújulni. Ekkor a gyülekezet építésének *egészen új módszerei* lépnek életbe. Ezek sokban hasonlíthatók az újonnan létrejött közösségek általános törekvéseihez.

A következőkben ennek a két közösségtípusnak az általános jellemzőit ismerhetjük meg. A kategóriák *szükségszerűen sarkítottak*, hiszen a valóságban sem olyat nem találhatunk, hogy „hagyományos gyülekezet” sem olyat nem tudunk általánosan jellemezni, hogy „megújult közösség”. A következőkben ismertetésre kerülő jellegzetességek, így az összes olyan jegyet tartalmazzák, amelyek inkább a megállapodott közösségekre, vagy épp a megújulásra törekvő gyülekezetekre jellemzőek.

A megállapodott közösség jellemzői

Mindazok a közösségek, amelyek létszámukat tekintve *stagnálnak*, vagy épp külső jellemzőkben (szertartásrend, berendezés, szokások) az *állandóság dominál*, nagy valószínűséggel magukon fogják hordozni a megállapodott közösségek összes jellemzőjét. Ezek főbb vonalaiban a következők:

1. A *gyülekezeti lét maga cél*, azaz a közösség nem akar egyebet elérni, minthogy fennmaradjon.
2. Ebből következően a *meglévő híveket igyekszik elégetetté tenni*, olyan programokat szervez, ami csak nekik jó, de sok esetben ezzel azoknak a bekapcsolódását akadályozza, akik újonnan érkeznének.
3. A közösségben *csak kiszámítható* folyamatok uralkodnak, azért hogy ez által az ide tartozók komfortérzete még nagyobb lehessen.
4. A gyülekezet jórészt a *kapcsolati hálóért létezik*, tehát jól megszokott, kialakult körei vannak, amelyekben fontos kitűzött cél a meglévő kapcsolatok fenntartása, de nem az újak létrehozása.

5. A vezetés a *hivatásos, fizetett alkalmazottak* kezében van, amelyek között messze kiemelkedik a lelkipásztor személye. Ebből következően az önkéntesség kultúrája rendkívül alacsony színvonalú.
6. A közösség elképzelése szerint az *új emberek bekapcsolódása* már azért sem jó, mert az *bomlasztó erővel jár*. A régi tagok mindent tudnak, megszokott rendszerek uralkodnak, viszont az újak nem tudnak ehhez igazodni.
7. A mindennapi kérdések között kiemelkednek az anyagi természetű problémák. Az egyik legfontosabb kihívást a *fenntartás* jelenti.
8. Ezek a gyülekezetek nem túl sokat adnak a minőségre, megelégszenek az *alacsony színvonallal* és a nem túl jelentős elvárásokkal.
9. Sok esetben a közösség megszűnik élő egységnek lenni és *elkezd önmaga történetével foglalkozni*.²

Mindezekhez kapcsolódhat az egész gyülekezeti lét, vagy az Istenről való kommunikáció *középszerűsége*, amelyek a mai világban szinte determinálják azt, hogy kevesen csatlakoznak, vagy épp sokan távoznak. A mai világban élők ki vannak érezve a magas minőségre. Bármerre járunk árnyalt és magas szintű marketinghatás ér bennünket, amelyhez képest a mai *egyházak legtöbbjének tevékenysége észrevétlen marad*. Ha csak valaki tudatosan nem keresi a gyülekezetet, akkor nem fogja megtalálni. Ebből egyenesen következik az, hogy ha egy egyházi közösség nem nyújt minőséget, akkor egy kívülről érkező számára érdektelen lesz.

A fiatal (megújulásra törekvő) közösség jellemzői

A fentiekkel szemben egy újonnan és tudatosan a növekedésre koncentrááló közösség egészen más képet mutat. Hasonló jellemzőket fogunk találni egy tudatosan kultúráközelivé formált, megújított közösség életében. Minden jellemző természetesen itt sem lesz igaz minden egyes közösségre, főleg ha egy megújult közösségről beszélünk, amelyben talán csak néhány ponton történt meg átalakulás és a legtöbb szempont szerint még a régi, jól bevált módszereket alkalmazzák. Ha azonban megnézzünk egy gyülekezetalapításról szóló kézikönyvet, akkor egy újonnan alapítandó közösség számára valószínűleg ezeket az alapjellemzőket fogják követendő javaslatként felvázolni.

E gyülekezetek általános jellemzői:

1. Jelszavuk: „*növekedés, vagy halál*”, azaz minden eszközzel arra törekednek, hogy minél több embert bekapcsoljanak a közösségbe.
2. A *közösség kifelé fordul* és nem csak a belső tagokkal foglalkozik, hanem mindazokkal, akikből később tagok lehetnek.
3. Az egész gyülekezet működése *célorientált*, tehát mindent azoknak az előre meghatározott irányelveknek rendelnek alá, melyekkel az adott közösség elérheti kitűzött céljait.

² David Murrow: *Hová tűntek a férfiak a gyülekezetekből?* Pécs, 2012, Szeretetvár, 116.

4. A célok között kiemelkedő az *új emberek megszólítása*. Ehhez olyan módszereket és formákat alkalmaznak, melyek szimpatikusak lehetnek egy egyházhoz nem kötődő ember számára.
5. Az új közösségek módszereikben az *innováció és az újszerűség* dominál, igyekeznek minden olyan formát használni, amely megszólíthatja, megérintheti az embereket.
6. A megújult közösségek sokkal gyakrabban és nagyobb számban hívnak el tagokat szolgálatra, azaz erős az *önkéntesség*.
7. A közösség *stratégiai tervezés és építés* mentén épül fel.
8. Ebből következően jól definiálható és körvonalazható *céljai vannak*, amelyeket el szeretne érni.
9. Az új közösségek *magas elvárásokkal* működnek, ügyelnek a színvonalas megjelenésre és kommunikációra.³

Ezekből következően ezek a közösségek a hagyományos gyülekezetekhez képest kevésbé formális, *otthonos légkört* tudnak teremteni, ahol sokkal inkább kibontakozhat az egyén kezdeményezőképesége. Ezek a közösségek jobban tudnak *igazodni a mindennapi kihívásokhoz* és egyértelműen nagyobb méretű soraikban a növekedés.

A CÉLTUDATOS GYÜLEKEZET

A kortárs gyülekezetépítés egyik legmeghatározóbb alakja az amerikai baptista lelkipásztor *Rick Warren*, akinek gyülekezetépítési modellje egyértelműen a második csoportba, a fiatal közösségekéhez köthető. Elképzelései és megvalósított céljai között ott találjuk a fentebb ismertetett jellegzetességek legtöbbjét.

Rick Warren, aki 1980-ban alapította meg *Saddleback* nevű gyülekezetét Dél-Kaliforniában, 1995-ben jelentette meg a *Céltudatos Gyülekezet* című könyvét. E könyv egy év alatt közel 100,000 példányban kelt el és sok tekintetben *gyökeresen átalakította a gyülekezetépítésről addig vallott nézeteket*. *Warren* nem tett más, mint ismertette azt a módszert, amelyet következetesen képviselt a *Saddleback Gyülekezet* alapításától fogva, és amelynek segítségével egy vasárnaponta 20,000 fős látogatottságot elérő közösséget hozott létre. Módszerének kulcsa a *céltudatosság*, azaz az előre meghatározott, Bibliára alapozott célok követése.⁴

Elképzelése neki is ugyanarra az új gyülekezetek alapításánál következetesen alkalmazott elvre épült, hogy egy közösségben ne a megszokások, vagy épp az *ad hoc* ötletekre épülő programok irányítsanak mindent, hanem a céltudatosság.

Két szempontot vett figyelembe. Az egyik a gyülekezet által megszólítható *öt célcsoport*, a másik pedig az ezekhez igazított *öt cél*. Az elv tehát a következő: nem minden ember számára lehet *ugyanúgy* beszéni Krisztusról, hanem árnyalni kell azt, hogy kit

³ i.m., 116.

⁴ Jeffery L. Sheler: *Prophet of Purpose – Life of Rick Warren*. New York, 2009, Random House, 165.

milyen módon szólítunk meg. A kereső számára bevezető események kellene, míg azok számára, akik már jobban elmélyedtek a hitben, egyre mélyebb és mélyebb üzenetek. Némileg ehhez igazítható az az öt cél is, amelyet egy-egy gyülekezetnek meglátása szerint be kell töltenie.⁵

Rick Warren a következő öt célcsoportot határozta el:

1. *Lakókörnyezet* – mindenki, aki a gyülekezet környékén lakik, nem tartozik keresztény közösséghez, de potenciálisan az lehet.
2. *Tömeg* – mindazok, akik már átlépték a gyülekezet küszöbét és valamilyen módon csatlakoztak a közösséghez, de kötöttségeik még nem túl erősek.
3. *Közösség* – a gyülekezetben belül azoknak a csoportja, akik a rendszertelen látogatáson túl már aktívabban részt vesznek a közösség életében.
4. *Elkötelezettek* – akik a gyülekezetben aktívan kezdeményeznek, vagy levezetnek eseményeket.
5. *Mag* – lényegében a gyülekezet vezetői, illetve azok tartoznak ide, akik önálló szolgálatok élén állnak.⁶

A Warren által meghatározott öt Bibliára alapozott cél ennek az öt célcsoportnak felel meg. Ezek a célok sorrendben: a misszió, az istentisztelet, a kisközösség, a tanítványképzés és a szolgálat.

1. A lakókörnyezet felé a *misszió*nak (*evangelizáció*nak) van helye. Ez az a cél, amely segítségével új embereket lehet behívni a közösségbe.
2. A hely, ahol a tömeg találkozhat az *istentisztelet*, azaz a legnagyobb létszámot befogadó gyülekezeti esemény.
3. A közösség számára szükséges közvetlenebb légkört a *kiscsoportok* (kisközösségek) adhatják meg.
4. Az elkötelezettek továbbvezetésére szolgálnak a különböző *tanítványképző alkalomok*, melynek segítségével az aktivisták vezetőkké válhatnak.
5. A mag, azaz a kiképzett, felkészítette tanítványok, azok, akik igazán alkalmas lehet az új *szolgálatok* elindítására és végzésére.⁷

Mi tehát a módszer lényege? A gyülekezet *minden egyes programját úgy határozza meg, hogy az egy konkrét célközönségnek és egy konkrét célnak megfelelően történjen*. Ez egy kiváló szűrő, amelynek segítségével egyszerűen át lehet gondolni egy programra vonatkozó ötlet hasznosságát. Ha az adott programnál nem lehet eldönteni, hogy melyik célközönségnek szól, vagy nem szolgálja egyértelműen egy adott cél betöltését, akkor *szükségtelen meghirdetni*.⁸

5 Rick Warren: *Céltudatos Gyülekezet*. Debrecen, 2006, Új Remény Alapítvány, 134-135.

6 i.m., 130.

7 i.m., 108.

8 Doug Fields, *Céltudatos ifjúsági szolgálat?* Debrecen, 2013, Új Remény Alapítvány, 87-88.

Ezzel a módszerrel *Rick Warren* gyülekezete rövid időn belül hihetetlen növekedést ért el és vált nagyon hamar meghatározó példává a gyülekezetépítés területén. A Saddleback Gyülekezet modellje világszerte ismerté lett.

**EGY MAGYARORSZÁGI CÉLTUDATOS
GYÜLEKEZETÉPÍTÉSI MODELL KÖRVONALAI**

A következőkben megkísérlünk vázolni egy olyan gyülekezetépítési modellt, ami sokban tükrözi *Rick Warren* elképzeléseit, ugyanakkor tovább is gondolja azt. Ebben a modellben több olyan konkrét, gyakorlati megvalósulás is helyet kap, amelyek könnyen adaptálhatók bármely magyarországi keresztény felekezet életébe. Több alkalommal fel is hívjuk a figyelmet arra, hogy hogyan jelenhet meg egy-egy cél egy-egy konkrét egyház életében.

Az a megközelítés, ami a következőkben ismertetésre kerül, segíthet abban, hogy különböző keresztény közösségek megindulhassanak azon az úton, amely egyre inkább megújult közösséggé teheti őket. Ugyanakkor hasznos lehet újonnan alapított közösségek számára is, hiszen olyan tapasztalatokat rögzít, amelyek a valóságban is működőképesek és használhatók.⁹

A modellben összesen *hét cél* van, amely *négy különböző szinten* helyezkedik el. E szintek az elköteleződés fokát jelölik, tehát a *Warren*-féle célközönségekkel beazonosíthatók. Ezzel ez a gondolatmenet máris különbözik az amerikai szerző megközelítésétől, ahol öt célközönséget és öt célt találhatunk. A gyülekezetépítési modell egy egyszerű ábra segítségével jobban megérthető.

	KINYÚJTOTT KÉZ (<i>Martyria</i>)		
OTTHON (<i>Koinonia</i>)	HÁLAADÁS (<i>Liturgia</i>)		MENEDÉK (<i>Diakonia</i>)
	LELKI NÖVEKEDÉS (<i>Megszentelődés</i>)		
	JELENLÉT (<i>Szolgálat</i>)	EGYSÉG (<i>Ökumené</i>)	

Ez a kereszt alakú ábra *egy adott közösség céljait és tevékenységi területeit* ábrázolja. Felépítése azt tükrözi, azt tükrözi, hogy miként tud egy kívülről jövő ember bekapcsolódni egy egyházi közösség életébe. Ha az ábra tanulmányozását felülről kezdjük el, hogy a gyülekezet „*kinyújtott keze*” az, amellyel egy közösségbe nem tartozó ember akkor is találkozhat, ha még nem lépte át a küszöböt. A bekapcsolódás azonban lehetséges

⁹ A Szegedi Református Egyetemi Gyülekezet 2011 óta e modell alapján működik és fejlődik.

a második szinten is, mégpedig több formában, ahogyan arról hamarosan szó lesz. A harmadik és negyedik szint azonban a továbbfejlődés lehetőségeit nyújtja.

Az egyes célok a következők:

1. *Kinyújtott kéz.* Minden olyan tevékenység, amely biztosítja, hogy mindenki, *aki nem tagja a közösségnek* halljon a kereszténység üzenetéről, az egyház hitéről. Olyan programok sorolhatók ide, mint különböző *bevezető előadások*, amelyek az alapvető információkat adnak a kereszténységről (pl. Alpha Kurzus), vagy non-formális alkalmakon keresztül annak érzésvilágát közvetítik. Továbbá ilyenek lehetnek még *beszélgetések, életmód körök*, vagy további *kiscsoportos rendezvények*, ahol nem konkrétan a keresztény üzenetéről van szó, de az ide látogatók mégis olyan légkört tapasztalhatnak, amely közelebb viszi őket Istenhez. A „kinyújtott kéz” célja köré szerveződhet továbbá minden olyan tevékenység, amely a felnőttek *keresztségre* (katekumenátus), vagy épp *konfirmációra (bérmálásra) való felkészítését* szolgálja.
2. *Otthon.* Ez alatt a pont alatt elsősorban olyan kisközösségi alkalmakat érthetünk, amelyek non-formálisak és épp ezért az *otthonosság érzetét adhatják*. Pont ezért lehetnek alkalmasak az új emberek befogadására, hiszen a becsatlakozóknak semmiben sem kell új szokásokhoz igazodniuk, hanem teljesen hétköznapi találkozásokon vehetnek részt. A csoport apropója bármi lehet. Lehet szó itt a *Szentírás körüli összegyülekezésről*, vagy egy témát kitérgető beszélgetésről. Ide sorolhatjuk az esetleges *életkori alkalmakat* (gyermek- és ifjúsági foglalkozásokat stb.), illetve az *érdeklődési területek szerinti találkozókat* is.
3. *Hálaadás.* Ez alatt a cél alatt érthetjük azokat az eseményeket, amelyre a gyülekezet lehető legtöbb tagja gyűlhet össze. Ilyen elsősorban az *úrvacsorával (eukarisztiával) egybekötött istentisztelet* (katolikus terminológiával *szentmise*), amely a hálaadás egyik legkézelfoghatóbb formája lehet. Ezeket az alkalmakat általában dicsőítő, hálaadó éneklés és zene is kíséri, de ugyan úgy jellemző rájuk a közös szóbeli hálaadás is. Ezek az alkalmak azért nyújtják a bekapcsolódás lehetőségét, mert nem igényelnek személyességet. Az emberek addig, amíg meg nem bátorodnak a személyesebb találkozásra, „feloldódhatnak” a tömegben.
4. *Menedék.* Az egyház nem csak egyszerűen az ige szóbeli hirdetésének a helye és nem csak a róla való beszédnek adhat helyet, hanem az evangélium megcselekvésének is teret kell, hogy adjon. A *gyülekezet* azért *menedék, mert befogadja mindazokat, akik valamilyen krízisből, vagy megoldhatatlan problémából érkeznek*. Ilyen módon az összes *lelkigondozói alkalom* (de a gyónás is), valamint a legkülönbözőbb *kríziskezelők* ebbe a célba foglalhatók össze. Az egymásért, a közösségért megrendezett *imaközösségek* ugyan így ebbe a kategóriába helyezhetők el. Ezek az alkalmak is lehetnek „befogadóhelyek” hiszen nem egyszer fordul elő, hogy valaki úgy kerül kapcsolatba az egyházzal, hogy számára a közösség Jézus élő, átalakító szeretetét kínálja fel.

5. *Lelki növekedés.* Egy keresztény közösség tagjai azon túl, hogy valamilyen módon bekapcsolódnak a gyülekezet életébe, illetve részt vesznek annak istentiszteleti és kiscsoportos alkalmain, a bibliai parancsnak megfelelően *még inkább elmélyedhetnek Jézus követésében*, hogy „egyre inkább az ő arcára formálódjanak át” (2Kor 3,17). Ezek az alkalmak a közösség életében sokfélék lehetnek. Ide tartozhatnak a rendszeres, vagy céltudatosan megszervezett *bibliakörök*, illetve *képzések*, amelyek elsősorban az ismereteket, vagy a képességeket növelik. Más oldalról egyértelműen a megszentelődés folyamatát segíthetik a lelki programok, pl. a *lelkigyakorlatok*, vagy a rendszeres, imádságban elmélyítő *imaórák*.
6. *Jelenlét.* A gyülekezet életének két utolsó célja tulajdonképp *nem választható el egymástól*. A keresztény embernek szintén bibliai eredetű kötelessége a *szolgálat*, amit nem a templom falain belül, hanem azon túl tesz meg. Tulajdonképp ez a szolgálat nem más, mint a jelenlét más emberek életében, a minden további cél nélküli segítség, azaz a színtiszta szeretet. Erre a hívő ember úgy képes, hogy csatlakozik egy közösséghez, ott megéli a hitét, elmélyed a lelkiekben, majd újra visszamegy a világba. Ezt azonban nem teszi egyedül. Ha egy-egy ember lelki ajándékai találkoznak egy másikéval, akkor ott az erők összekapcsolódhatnak és egy olyan szolgálat születhet, amelynek nagyobb hatása lehet a külvilágra.
7. *Egység.* Ha pedig ezek az erők egy másik közösség, felekezet tagjaival egyesülnek, akkor épülni fog az egység. *Az ökumenikus kapcsolatoknak* a közös imádság, vagy a párbeszéd csak egy szintje. Sokkal különlegesebb lehetőség a közös szolgálat, amelyen keresztül a külvilág megláthatja a keresztények egységét.

Ezek a célok a maguk egymásutániségában és egymáshoz fűződő viszonyukban kiábrázolnak *egy komplex gyülekezeti létet*, amelyen keresztül megtörténik az elhívás, a megerősítés, a felkészítés és a világba való visszaküldés. Ezen a modellen keresztül jól látszik ez a folyamat, amelynek megvalósulását az egyes részterületekre való koncentráció segíti.

A modell egészét és a hozzátartozó *szinteket*, amelyek *Rick Warren* célcsoportjaival állíthatók párhuzamba, a következő ábra foglalja össze:

<i>behívás</i>		KINYÚJTOTT KÉZ		
<i>belső élet</i>	MENEDÉK	HÁLAADÁS		OTTHON
<i>fejlődés</i>		LELKI NÖVEKEDÉS		
<i>kifelé fordulás</i>		JELENLÉT	EGYSÉG	

ÖSSZEFOGLALÁS

A fent ismertetett modell gyakorlati alkalmazásához természetesen számtalan további apró részlet tisztázása lenne szükséges. Ebben a rövid vázlatban erre nem volt lehetőség, pusztán három lépcsőfok megvilágítására.

1) Ha az általunk vezetett gyülekezet lassú fogyásnak indul, vagy a közösségi élet nem úgy működik, mint korábban, akkor érdemes *mérlegre tenni*, hogy milyen általános tényezők határozzák meg jobban. Ha a megállapodott és ebből következően stagnáló közösségek jellemzői, akkor a gyülekezetépítés módszereivel *be kell avatkozni* a folyamatokba. Ha a megújult közösségek jellemzői az erősek, akkor a céltudatosság jegyében *fel kell mérni*, hogy vajon minden program megfelel-e a gyülekezet által kitűzött céloknak.

2) *Rick Warren* modellje abban segített, hogy élénk adott egy szemléletet, amelyen keresztül megérthettük a *céltudatosság logikáját és fontosságát*. A megközelítés, amely úgy szervezi a közösség életét, hogy kiiktatja a felesleges eseményeket és segít koncentrálni az előremutatókra, nagyon hatékonyá teheti a gyülekezetépítési munkát.

3) A konkrétan felvázolt gyülekezetépítési stratégia egy olyan komplex megközelítést tárt elénk, amelyben *végigkövethetjük egy nem hívóból lett közösségi tag útját az érdeklődéstől az aktív elköteleződésig*. Közösségeinkben egyre inkább érezzük azt, hogy nem természetes az új tagok bekapcsolódása. Egy világos stratégia, amely segíti az *új tagok bekapcsolódását* hozzájárulhat az új evangelizáció sikeréhez, melynek eredményeként átformálódhatnak a már nem működő közösségeink és egyúttal újak is jöhetnek létre.

Dr. Czagány Gábor
főiskolai adjunktus, GFF

IRODALOM

- Fields, Doug. *Céltudatos ifjúsági szolgálat?* Debrecen, 2013, Új Remény Alapítvány.
- Lovas András: Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban a 21. században. In Anne-Marie Kool (szerk.) *Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban*. Budapest, 2002, Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet. 89-100.
- Murrow, David: *Hová tűntek a férfiak a gyülekezetekből?* Pécs, 2012, Szeretetvár.
- Sheler, Jeffery L.: *Prophet of Purpose – Life of Rick Warren*. New York, 2009, Random House.
- Warren, Rick: *Céltudatos Gyülekezet*. Debrecen, 2006, Új Remény Alapítvány.